

**Inventering och bedömning av Natura
2000-naturtyper och naturvärde**

Luleå skärgård

Planerade fyrplatser inom projekt Malmöporten

Produktion: Enetjärn Natur AB 2015

Om dokumentet

Enetjärn Natur AB på uppdrag av Ramböll

Inventering och bedömning av Natura 2000-naturtyper och naturvärde - Luleå skärgård - Planerade fyrplatser inom projekt Malmporten

Utredningen har genomförts under tiden juni till augusti 2015.

Detta dokument utgör en bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen för projektet.

Följande personer har medverkat i inventeringen:

Julia Pettersson – naturinventering, bedömningar och rapportering

Janne Dahlén – fågelinventering, bedömningar och rapportering

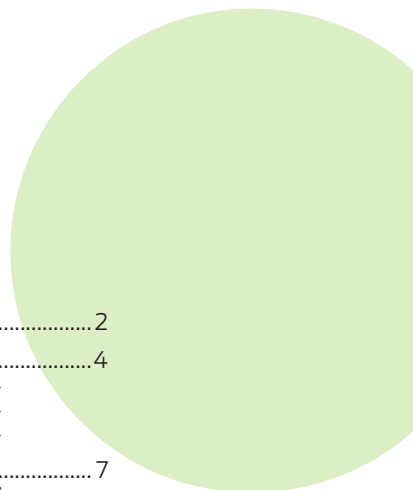
Åsa Granberg – kvalitetsgranskning

Samtliga är verksamma vid Enetjärn Natur AB.

Omslagsbild: Havtornsklädd stenig strand id fyrplats F53 Gråskälsgrundet.

Samtliga fotografier: Enetjärn Natur AB om inte annat anges.

Kartmaterial har använts med tillstånd från Lantmäteriet: © Lantmäteriet Medgivande R50171088_140001.

Innehåll

Om dokumentet	2
1 Inledning.....	4
Om projektet.....	4
Syfte med inventeringen.....	4
Metodik.....	4
2 Naturmiljö och naturvärde	7
Översiktlig beskrivning	7
Naturvärde och Natura 2000-naturtyper.....	9
Inventerade objekt - planerade fyrplatser	10
3 Arter	24
Förekomst av arter som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga 1	24
Förekomst av arter som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga 2.....	25
Förekomst av andra naturvårdsintressanta arter	25
Källor.....	26
Webbsidor	26
Litteratur	26

1 Inledning

Om projektet

Sjöfartsverket genomför projektet Malmporten som innebär muddring av farlederna till Luleå Hamn. Ramböll ansvarar för MKB och annat underlag för tillståndsprövningen. Inom detta projektet ingår ny- eller ombyggnation av sju fyrplatser. Ombyggnation gäller fyrplatsen F19-Likskäret nedre. Nybyggnation gäller fyrplatserna F9-Storbrändön, F53-Gråsjälsgrundet, F54-Likskäret övre, F57-Gräsören övre, F61-Sandöfjärden övre samt F62-Sandöfjärden nedre. Av dessa ligger fyrplatserna F54, F19 och F53 inom naturreservat och utpekade Natura 2000-områden (Likskärets naturreservat och Natura 2000 område respektive Bådans naturreservat och Natura 2000-område), vilket kommer kräva en prövning för Natura 2000-tillstånd. Som underlag för prövningen behöver naturmiljöerna vid fyrarna dokumenteras genom en naturvärdesinventering samt en inventering av Natura 2000-naturtyper.

Syfte med inventeringen

Syftet med inventeringen är att lokalisera och redovisa Natura 2000-naturtyper samt värdefulla naturmiljöer inom det inventeringsområde som är aktuellt för fyrbyggnationerna. Naturvärdesinventeringen ska dels utgöra ett underlag för Natura 2000-prövning och dels dokumentera och presentera övriga naturvärden vid samtliga sju planerade fyrplatser.

Naturvärde

Med naturvärde avses i den här rapporten betydelse för biologisk mångfald.

Metodik

Sju områden för planerade fyrplatser har besökts under inventeringen. Kring varje fyrplats har ett område inom en 50 meters radie från var och en av fyrplatserna inventerats. Inventeringen har genomförts genom att gå runt inom, och till viss del utanför, varje område och därefter bedömt varje naturtyp efter naturvärde och Natura 2000-naturtyp.

Inventeringen har gjorts enligt svensk standard SS 199000:2014. Inventeringen gjordes med ambitionsnivån NVI på fältnivå detalj. Det innebär att Inventeringen har varit så noggrann så att alla naturvärdesobjekt större än 10 m² har kunnat identifieras.

Naturvärdet har bedömts i tre naturvärdesklasser (1, 2 och 3) samt lågt naturvärde.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk som skapats inom EU för att hejda utrotningen av djur och växter och för att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer har pekat ut områden från de listor över livsmiljöer och arter som finns i habitat- och fågeldirektiven.

- Naturvärdesklass 1 Högsta naturvärde – störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 2 Högt naturvärde – stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- Naturvärdesklass 3 Påtagligt naturvärde – påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald
- Lågt naturvärde – ingen eller ringa positiv betydelse för biologisk mångfald

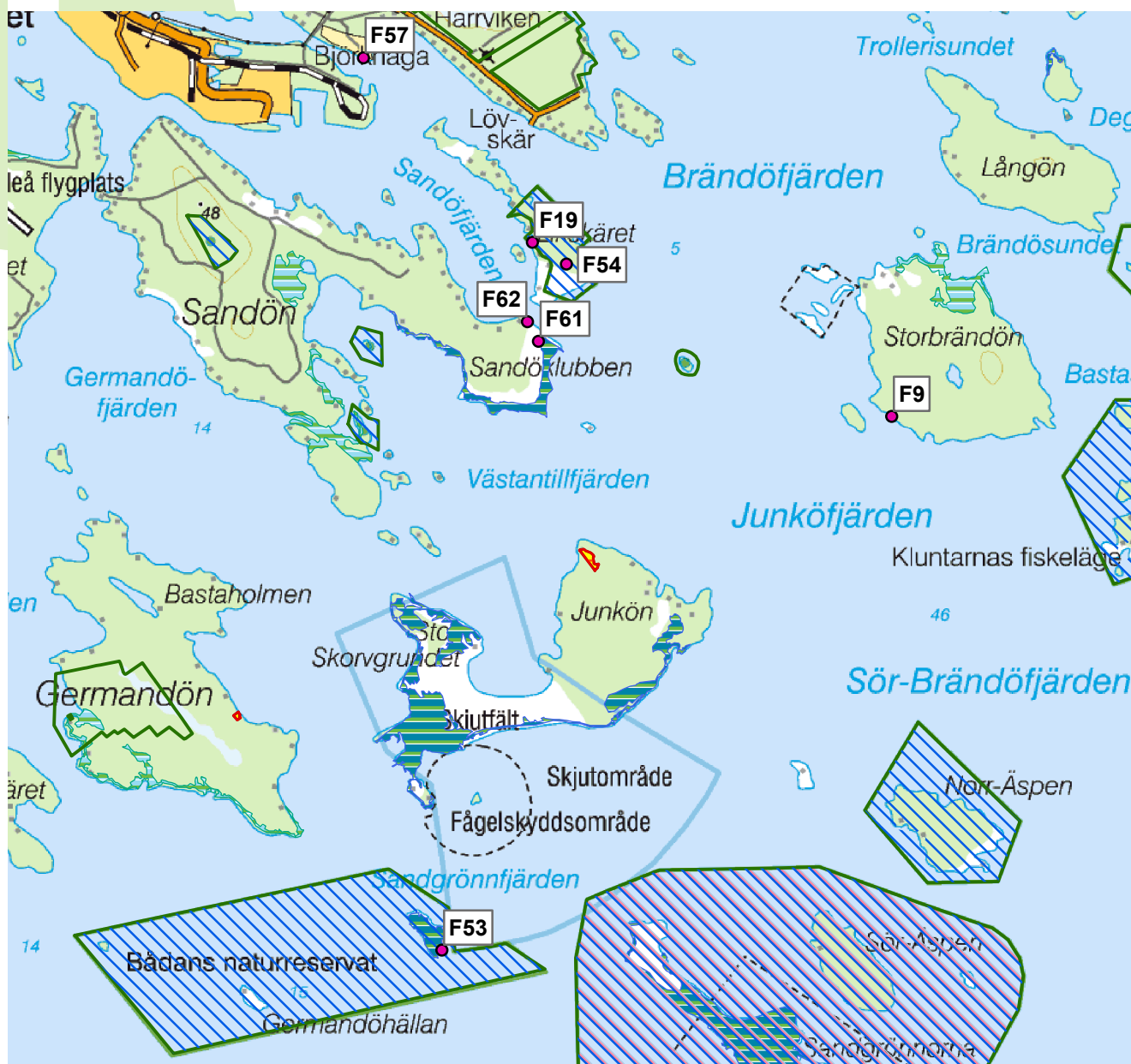
Naturvärdesinventeringen omfattar samtliga naturmiljöer i inventeringsområdena. Dessutom har en kartläggning av Natura 2000-naturtyper genomförts vid samtliga fyrplatser, inklusive de fyrplatser som inte ligger inom redan utpekade Natura 2000-områden.

Fågellivet har även inventerats vid samtliga fyrplatser. Inventeringen har gjorts genom att lyssna och spana med hand- och tubkikare i inventeringsområdena samt till viss del utanför. Alla rödlistade arter och arter upptagna i fågeldirektivets bilaga 1, dvs. de arter som ska prioriteras i artskyddssammanhang, har noterats med exakt plats och aktivitet.

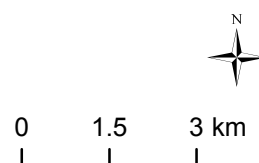
Områdena besöktes i fält 25-26 juni 2015. Bedömningarna grundar sig på slutsatser från fältbesök och annan tillgänglig kunskap om områdena. Kunskap om områdena har inhämtats från Skogsdataportalen, Våtmarksinventeringen, Länsstyrelsen Norrbotten (bevarandeplaner för Likskärets och Bådans Natura 2000-område) samt Artportalen.

En analys av vilka av de arter som omfattas av Artskyddsförordningen (Bilaga 1 och 2) som finns i områdena har utförts. Analysen omfattar dels de arter som faktiskt påträffats i områdena och dels de arter som kan förväntas förekomma. När det gäller fåglar har endast de arter som markerats med B i förordningen samt de som är upptagna på den nationella rödlistan tagits med. Detta är i linje med Naturvårdsverkets handbok för Artskyddsförordningen.

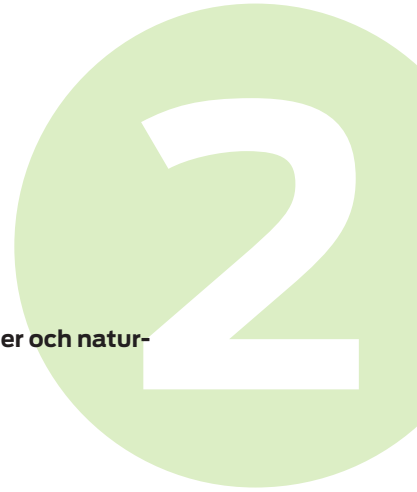
Förutom de arter som observerades i samband med fältbesöket har uppgifter från Artportalen använts. Vid sidan av de dokumenterade förekomster som befintligt kunskapsunderlag genererar har även en bedömning gjorts om det kan finnas ytterligare arter som omfattas av Artskyddsförordningen i områdena. Antaganden om troliga eller möjliga artförekomster grundar sig på om det för respektive art finns lämpliga livsmiljöer i det aktuella området och om arten finns i närheten.

- Fyrplatser
- ▨ Natura 2000 (SCI)
- Naturreservat
- Biotopskydd Skogsstyrelsen
- IBA-områden
- VMI klass 1
- VMI klass 2

1 Översiktskarta med inventerade fyrplatser i Luleå skärgård samt kända naturvärden. IBA-områden står för Important Bird Areas.

2 Naturmiljö och naturvärde

I detta kapitel ges en ingående beskrivning av inventeringsområdenas naturmiljöer och naturvärde.

Översiktlig beskrivning

Luleås inre skärgård är mycket variationsrik och består av en mångfald av olika naturtyper som ger livsutrymme för ett stort antal arter. Här finns bland annat barrskogar, lövstrandskogar, strandängar, sandstränder, klapperstensfält, laguner, havsvikar och sund. I skärgården finns flertalet naturreservat, Natura 2000-områden, nyckelbiotoper, naturvärdesobjekt, fågelskyddsområden och våtmarksområden klassade inom våtmarksinventeringen.

Inventeringsområdena

De sju fyrplatserna ligger mellan ön Gråsjälsgrundet i söder till Gräsören i norr samt Sandön i väster och Storbrändön i öster. Sex av fyrplatserna ligger ute på öar i Luleå skärgård och en fyrplats nås från land. Området utgörs av skärgårdsmiljö som påverkats och formats av landhöjningen

Nyckelbiotoper och naturvärdesobjekt

Nyckelbiotoper är skogsområden med mycket högt naturvärde. Dessa skogar har egenskaper som gör att de har en nyckelroll för skogens missgynnade och hotade djur och växter.

Naturvärdesobjekt är skogsbestånd som uppmärksammats under nyckelbiotopsinventeringen men som inte håller lika högt naturvärde som nyckelbiotoperna.

Vare sig nyckelbiotoper eller naturvärdesobjekt har något lagligt skydd. De stora skogsägarna och virkesköparna har som policy att undanta nyckelbiotoper från skogsbruk, vilket innebär att nyckelbiotoperna i praktiken åtnjuter en sorts frivilligt naturskydd.

Nationella våtmarksinventeringen, VMI

Ungefär 10 % av Sveriges landyta består av våtmarker. Med stöd av Naturvårdsverket har dessa inventerats av länsstyrelserna med syfte att skapa en kunskapsbank inför bland annat miljöövervakning och naturresursplanering. Alla våtmarker nedom fjällen, i norra Sverige större än 50 ha och i södra Sverige större än 10 ha, har flygbildstolkats och naturvärdesbedömts. De områden som vid flygbildstolkningen bedömdes ha högt naturvärde har även besökts i fält.

Klass 1. Har mycket höga naturvärden för regionen och är av internationellt eller nationellt bevarandevärde. De är oftast till stor del opåverkade och behöver bevaras för framtiden. Inga ingrepp som kan påverka eller ytterligare påverka hydrologin bör tillåtas.

Klass 2. Är vanligen i stora delar opåverkade av ingrepp och har höga naturvärden med nationellt eller regionalt bevarandevärde. Ingrepp som påverkar objektens hydrologi bör undvikas.

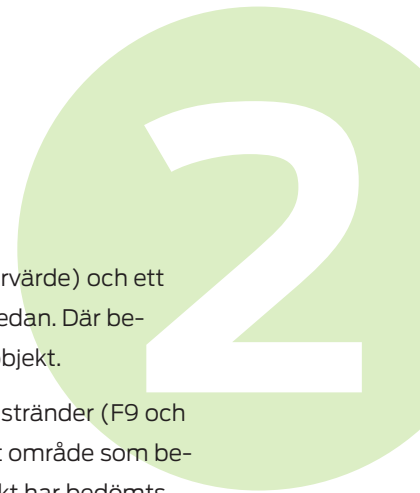
Klass 3. Består av allt ifrån helt opåverkade våtmarker med relativt höga naturvärden till mer störda våtmarker med vissa bevarade naturvärden och är av lokalt bevarandevärde. Ingrepp kan tillåtas om påverkan på natur- och kulturvärden begränsas.

2 Naturmiljön i områdena är av varierande karaktär med allt från landhöjningsskog till klapperstensstränder.

och den omgivande Bottenviken. Naturmiljön är mycket variationsrik och inrymmer flertalet naturtyper. Här finns bland annat landhöjningsskog, steniga stränder med ris-, gräs- och buskvegetation och trädklädda sanddyner. Det finns även områden som påverkats av mänsklig aktivitet i form av röjning för sjömärken, uträtade strandlinjer och muddring.

Två av fyrplatserna ligger inom Likskärets naturreservat (F19 och F54, se figur 1) och en fyrplats inom Bådans naturreservat (F53, se figur 1). Båda naturreservaten är Natura 2000-områden utpekade enligt art- och habitatdirektivet. Hela ön Gråsjälsgrundet som ligger inom Bådans naturreservat har dessutom klassats som högsta naturvärdesklass (klass 1) i våtmarksinventeringen.

Naturvärde och Natura 2000-naturtyper

I det inventerade området identifierades tre objekt med naturvärdesklass 2 (högt naturvärde) och ett objekt med naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde). Dessa finns beskrivna i detalj nedan. Där beskrivs samtliga objekt samt vilka Natura 2000-naturtyper som finns inom respektive objekt.

De områden som har högt naturvärde är två objekt med perenn vegetation på steniga stränder (F9 och F53, se figur 4 respektive 9) och ett objekt med landhöjningsskog (F54, se figur 6). Det område som bedömts till klass 3 är ett område med trädklädda sanddyner (F61, se figur 12). Inga objekt har bedömts hålla naturvärdesklass 1 (högsta naturvärde). Övriga tre fyrplatser (F19, F62 och F57) som består av ungskog, en exploaterad kustremsa och infarten till en småbåtshamn bedöms ha lågt naturvärde om än att de ligger i anslutning till områden med högre naturvärden.

Samma fyra objekt med högt och påtagligt naturvärde inrymmer Natura 2000-naturtyper där naturtyperna 1220 Perenn vegetation på steniga stränder, 9030 Landhöjningsskog och 2180 Trädklädda sanddyner förekommer (se figurerna 4, 6, 9 och 12).

3 I det inventerade området finns steniga, exponerade stränder med buskvegetation.

Inventerade objekt - planerade fyrplatser

F9 Storbrändön

Beskrivning: Stening strandzon som i de högre delarna övergår till gräs-, ris- och lavvegetation på sandig jord. I den klapperstenslika strandzonen växer bland annat gråal, pors, vide, kråkvicker och mjölkört. Havsbotten är sandig-grusig och bland annat olika tågväxter växer ute i vattnet. Innanför strandzonen finns en smal trädbevuxen bård bestående av bland annat ung och medelålders björk, gråal och rönn. I busk- och fältskiktet växer en, hallon, skogsstjärna, åkerbär, lingon, ekorrbär, och skogsbräken. Längre upp övergår vegetationen till gräs- och risväxter däribland strandråg, blåtåtel, bergslok, strandvial, röllika, strandkvanne, ängskovall och rödblåra. De högsta delarna domineras av mossor och lavar. Troligen har området betats för länge sedan.

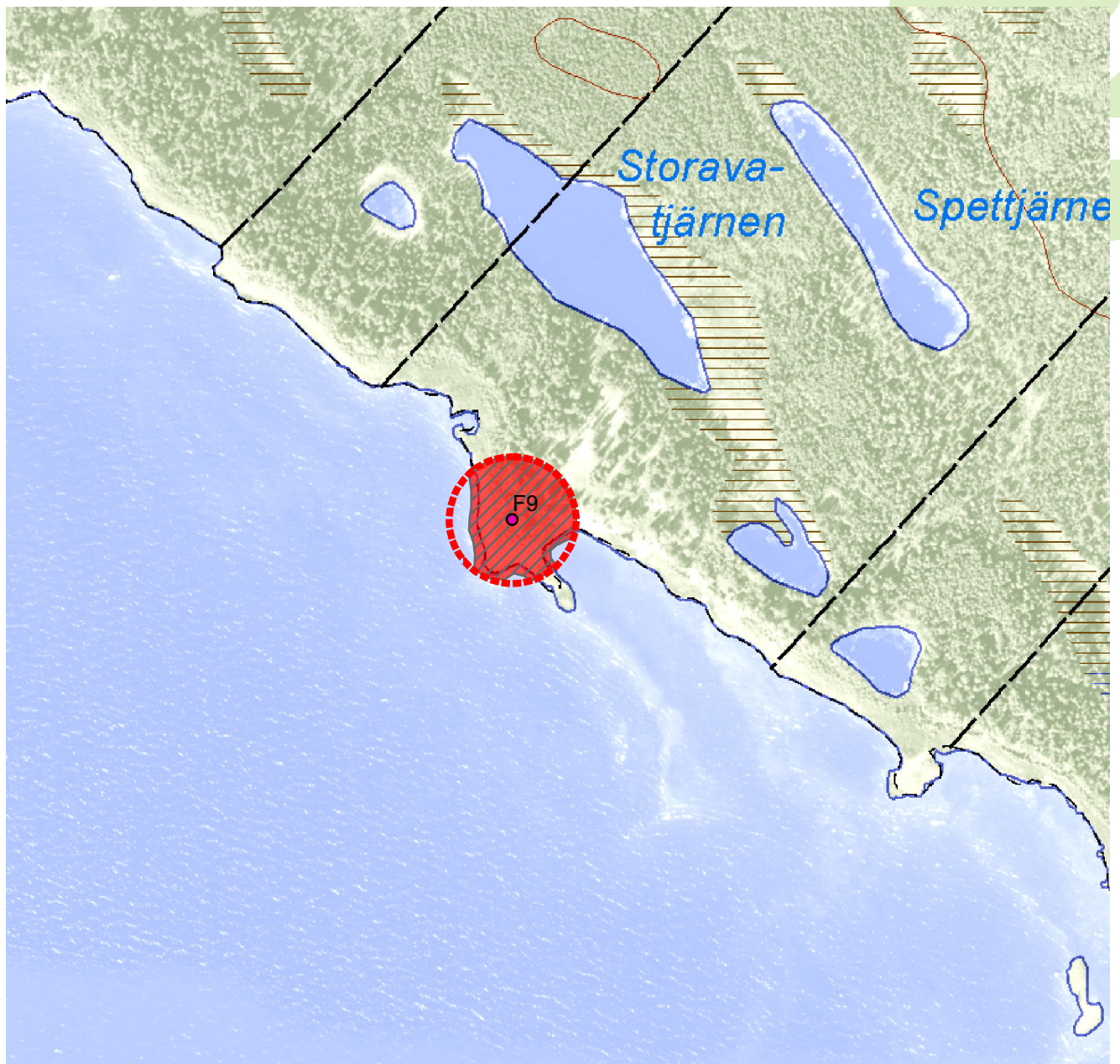
Inom inventeringsområdet noterades drillsnäppa (1 ex), dvärgmå (5 ex) och silvertärna (5 ex). Ingen av arterna häckade inom inventeringsområdet utan observationerna utgjordes av födosökande fåglar. Drillsnäppa skulle dock kunna häcka inom inventeringsområdet andra år eftersom det finns lämpliga häckningsbiotoper. För dvärgmå och silvertärna finns det bättre häckningsbiotoper som inte är lika tillgängliga för räv och känsliga för högvatten i angränsande områden. Arterna bedöms därför inte häcka inom inventeringsområdet.

I den större avlånga sjön 170 meter nordost om inventeringspunkten observerades 1 par storlom och 1 par sångsvan. Båda arterna bedöms kunna häcka i sjön, men åtminstone sångsvanarna hade varken ägg eller ungar vid inventeringstillfället. Det bedöms finnas en störningsrisk för alla tre arterna om arbetet genomförs under häckningstid. Risken för störning är avsevärt mindre om arbetet vid F9 påbörjas först efter häckningssäsongen i augusti.

Natura 2000-naturtyp: 1220 Perenn vegetation på steniga stränder. Karaktärsarter för naturtypen som påträffades i objektet var strandråg, strandvial, röllika och strandkvanne.

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Området utgörs av Natura 2000-naturtyp vilket förstärks av biotopkvalitéer som stenig terräng, varierande vegetationstyper, exponering, och naturlighet. Detta ger sammantaget ett högt biotopvärde. Artvärdet är påtagligt då flera naturvårdsarter (strandvial och strandkvanne samt födosökande drillsnäppa ^{NT}, dvärgmå och silvertärna) påträffades i området där kärlväxterna har en livskraftig förekomst.

Inventeringsområde

Fyrplats

Natura 2000-naturtyp: 1220 Perenn vegetation på steniga stränder

Naturvärdesklass 2 - Högt naturvärde

0 50 100 meter

4 Naturvärdesklass och Natura 2000-naturtyp vid fyrplats F9 på Storbrändön.

2015-08-28

5 F9 - Stenig strand på Storbrändön.

F19 Likskäret Nedre

Beskrivning: Största delen av objektet utgörs av en röjd gata för ett sjömärke som marker en enslinje för infart till Luleå hamn. Vegetationen består där främst av viden, pors, gråal, en, hönsbär och åkerbär. I objektets östra del finns ett mindre starrbevuxet blött kärr. Strandzonen är något stenig och ligger i ett oexponerat, skyddat läge. Växtligheten längst stranden består främst av sjöfräken, topplösa, älgört och åkerbär. I nordvästra delen finns ett litet område med landhöjningsskog där trädskiktet domineras av björk, rönn och gråal. I skogen finns spår av röjning och avverkning. Äldre träd saknas helt. Omgivande landhöjningsskog har en mer naturlig, opåverkad karaktär men skogen inom objektet är för påverkad för att anses vara naturskogsartad. Objektet ligger delvis inom Likskärets naturreservat och Natura 2000-område.

Inom inventeringsområdet noterades sjungande sävsparv (1 ex). Precis utanför inventeringsområdet noterades ytterligare sjungande sävsparv (1 ex) och sjungande gulspär (1 ex). Sannolikt häckar ett par sävsparv inom inventeringsområdet och ytterligare ett par bedöms födosöka inom inventeringsområdet, även gulspär bedöms födosöka inom inventeringsområdet. Flera lämpliga häckningsplatser för dessa arter finns inom reviret men utanför objektet. Arterna bedöms dessutom inte vara särskilt störningskänsliga. Påbörjas arbete under häckningstid finns det dock risk för att arternas boplatser förstörs. Om arbetet inleds innan häckningssäsongen är det sannolikt att arterna inte väljer att häcka

2015-08-28

precis i anslutning till arbetsplatsen och då bedöms det vara möjligt att genomföra arbete även under häckningssäsongen utan att störa arterna.

Natura 2000-naturtyp: Ingen natura 2000-naturtyp

Naturvärdesklass: Lågt naturvärde

Motivering: Området utgörs huvudsakligen av antropogent påverkad mark och har ett obetydligt biotopvärde. Det finns ett visst artvärde då två naturvårdsarter (häckande sävsparv ^{VU} samt födosökande gulsparr ^{VU}) påträffats i området.

F54 Likskäret Övre

Beskrivning: Rörd gata för ett sjömärke som marker en enslinje för infart till Luleå hamn, omgiven av grannaturskog. Den röjda gatan är bevuxen med främst ung björk, gran och rönn samt i fältskiktet skvattram, kråkbär, väggmossa och renlavar. Den omgivande skogen består av flerskiktad granskog med inslag av björk. Här finns äldre granar och måttligt med död ved i främst tidiga och medelgamla nedbrytningsstadier. Markvegetationen domineras av blåbär, väggmossa, hjortron, kråkbär, en och rönnplantor. Enstaka stubbar visar att skogen är plockhuggen. Utanför den inventerade 50-metersradien fortsätter granskogen att breda ut sig. I kanten av objektet finns även en liten våtmark. Den består av en blöt matta av vitmossor och starrarter samt en bård av björk runt om. Hela objektet ligger inom Likskärets naturreservat och Natura 2000-område.

Under inventeringen noterades sjungande kungsfågel (1 ex). Arten bedöms kunna häcka inom inventeringsområdet. Flera lämpliga häckningsplatser för arten finns inom reviret men utanför objektet.

Natura 2000-naturtyp: 9030 Landhöjningsskog

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Biotopvärdet i den omgivande granskogen är påtagligt då det utgörs av Natura 2000-naturtyp. Det förstärks av biotopkvaliteter som död ved, ålderfördelning i trädskiktet, naturlighet och äldre träd. Karaktärsarter för Natura 2000-naturtypen som påträffades var vårtbjörk, rönn, en och hjortron. Artvärdet är påtagligt då flera naturvårdsarter förekommer, däribland rödlistade och hotade arter (rynkskinn (VU), rosenticka (NT), granticka (NT), revlumner, plattlumner och kungsfågel ^{VU}) med livskraftig förekomst i objektet och den omgivande skogen. Den röjda gatan i mitten har lågt naturvärde.

- Inventeringsområde
- Fyrplats
- Natura 2000-naturtyp: 9030 Landhöjningsskog
- Naturvärdesklass 2 - Högt naturvärde
- Natura 2000-område (SCI)
- Naturreservat

0 50 100 meter

6 Naturvärdesklass och Natura 2000-naturtyp vid fyrplatserna F19 och F54 på Likskäret. Fyrplats F19 har ingen Natura 2000-naturtyp och har lågt naturvärde.

2015-08-28

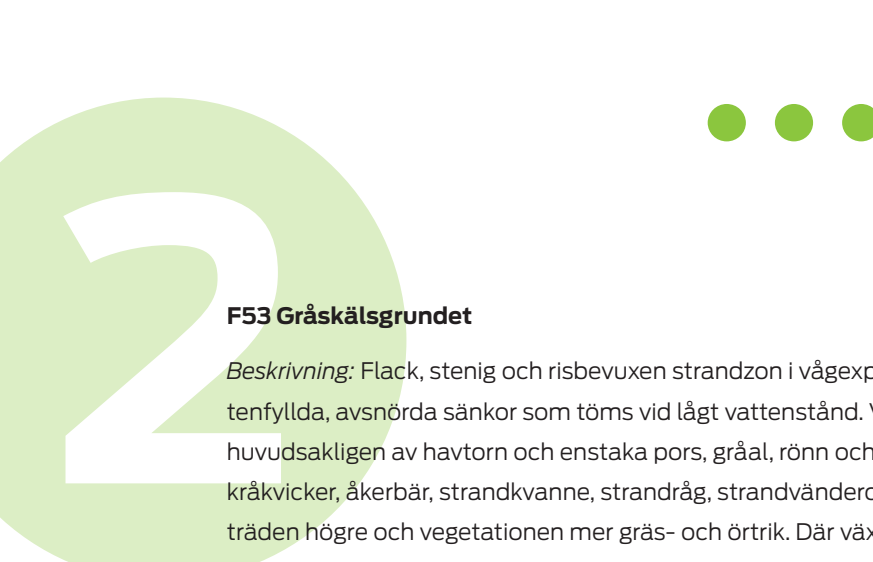

7 F19 - Likskäret Nedre som ligger inom Likskärets naturreservat domineras av en röjd gata.

8 F54 - Likskäret Övre där en röjd gata omges av landhöjningsskog.

2015-08-28

F53 Gråskälsgrundet

Beskrivning: Flack, stenig och risbevuxen strandzon i vågexponerat läge. Inom objektet finns små vattenfyllda, avsnörda sänkor som töms vid lågt vattenstånd. Vegetationen i träd- och buskskiktet består huvudsakligen av havtorn och enstaka pors, gråal, rönn och björk. I fältskiktet växer bland annat älgört, kråkvicker, åkerbär, strandkvanne, strandråg, strandvänderot, grönlandsgåsört. Längre upp på land blir träden högre och vegetationen mer gräs- och örtrik. Där växer i trädskiktet gråal, rönn och björk samt i fältskiktet hönsbär, ängskovall, röllika, ängssyra och olika mossor. Hela ön Gråskälsgrundet ligger inom Bådens naturreservat och natura 2000-område samt är klassat till högsta naturvärdesklass i våtmarksinventeringen.

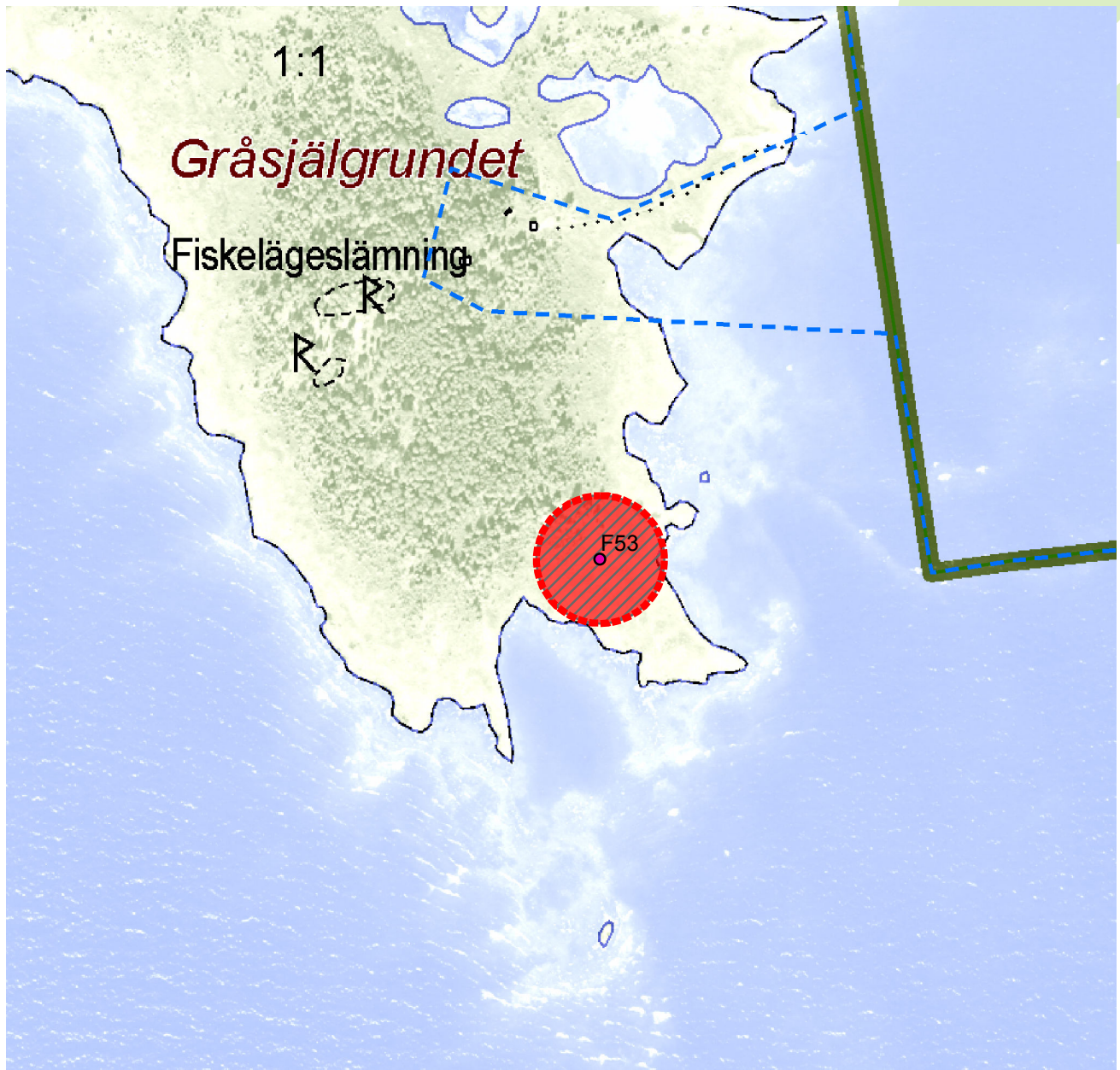
Inom inventeringsområdet noterades sävparv (1 par) samt ängspioplärka (2 ex). Det är oklart om de häckar inom själva inventeringsområdet eller precis i anslutning till inventeringsområdet. Båda arterna födosöker inom inventeringsområdet. I anslutning till inventeringsområdet noterades under inventeringen födosökande dvärgmå (5 ex) och silvertärna (8 ex) samt förbiflygande silltrut (1 ex), skräntärna (1 ex) och havsörn (1 ex). I direkt anslutning till inventeringsområdet sågs även några andra vadararter och änder. En varnande storspov sågs inom 100 meter från inventeringsområdet. Storspoven bedöms vara samma fågel som häckade ca 500 meter norr om inventeringsområdet. För alla de observerade arterna finns det liknande biotoper runt större delen av ön inom vilka de olika arterna även sågs. Det finns således flera alternativa födosökslokaler på nära håll. Sammantaget bedöms inventeringsområdet och dess närhet hysa sådana fågelvärden att risken för störning kan minimeras om arbetet vid F53 påbörjas först efter häckningssäsongen i augusti. Sannolikt rastar en del fåglar på lokalen även efter häckningssäsongen men eftersom det finns gott om alternativa rastplatser runt hela ön bedöms en störningen under den tiden på året inte påverka någon fågelart.

Ungefär 600 meter norr om inventeringsområdet finns en koloni med silvertärna, dvärgmå och storspov. I närheten av kolonin noterades även kustlabbe och brushane (8 ex).

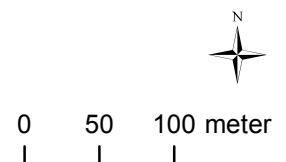
Natura 2000-naturtyp: 1220 Perenn vegetation på steniga stränder. Karaktärsarter för Natura 2000-naturtypen som påträffades var strandkvanne, strandråg, havtorn och röllika.

Naturvärdesklass: 2 Högt naturvärde

Motivering: Området utgörs av Natura 2000-naturtyp vilket förstärks av biotopkvalitéer som stenig terräng, naturlighet, varierande vegetationstyper, exponering och havsvikar. Detta ger sammantaget ett högt biotopvärde. Artvärdet är påtagligt då flera naturvårdsarter, inklusive rödlistade arter (strandkvanne, havtorn, häckande sävparv^{VU} och ängspioplärka^{NT} samt i nära anslutning till området dvärgmå, silvertärna, silltrut^{NT}, skräntärna^{NT}, storspov^{NT} och havsörn^{NT}) påträffades.

- Inventeringsområde
- Fyrplats
- Natura 2000-naturtyp: 1220 Perenn vegetation på steniga stränder
- Naturvärdesklass 2 - Högt naturvärde
- Natura 2000-område (SCI)
- Naturreservat

9 Naturvärdesklass och Natura 2000-naturtyp vid fyrplatsen F53 på Gråsjälgrundet.

2015-08-28

10 F53 - Stenig strand med perenn vegetation på Gråsjälsgrundet i Bådans naturreservat.

F61 Sandöfjärden Övre

Beskrivning: Glest trädklädda böljande sanddyner bevuxna med i huvudsak tall samt ett inslag av björk. Unga tallar och björkar växer i lägre lägen och äldre tall och björk på högre partier. Markvegetationen är gles och består främst av tuvor av mjölon och mossor. Vid de äldre tallarna växer även lingon, kråkbär och väggmossa. Området är välanvänt av människor vilket ger sig tillkänna genom att fyrhjulingsspår, grillplatser och bänkar finns i objektet.

I inventeringsområdet noterades sjungande gulspärvar (1 ex). Arten bedöms kunna häcka inom inventeringsområdet men eftersom inventeringsområdet endast utgör en liten del av reviret bedöms det inte som troligt. Utanför men i angränsande området noterades även sånglärka och sävsparv, båda arterna bedöms tillfälligt födosöka inom inventeringsområdet.

Natura 2000-naturtyp: 2180 Trädklädda sanddyner

Naturvärdesklass: 3 Påtagligt naturvärde

Motivering: Att området utgörs av Natura 2000-naturtyp ger ett påtagligt biotopvärde. Området har ett visst artvärde då enstaka naturvårdsarter (potentiellt häckande gulspärvar^{VU} samt födosökande sånglärka^{NT} och sävsparv^{VU}) påträffades i området.

11 F61 - Sandöfjärden Övre domineras av trädklädda sanddyner med ris- och mossvegetation.

F62 Sandöfjärden Nedre

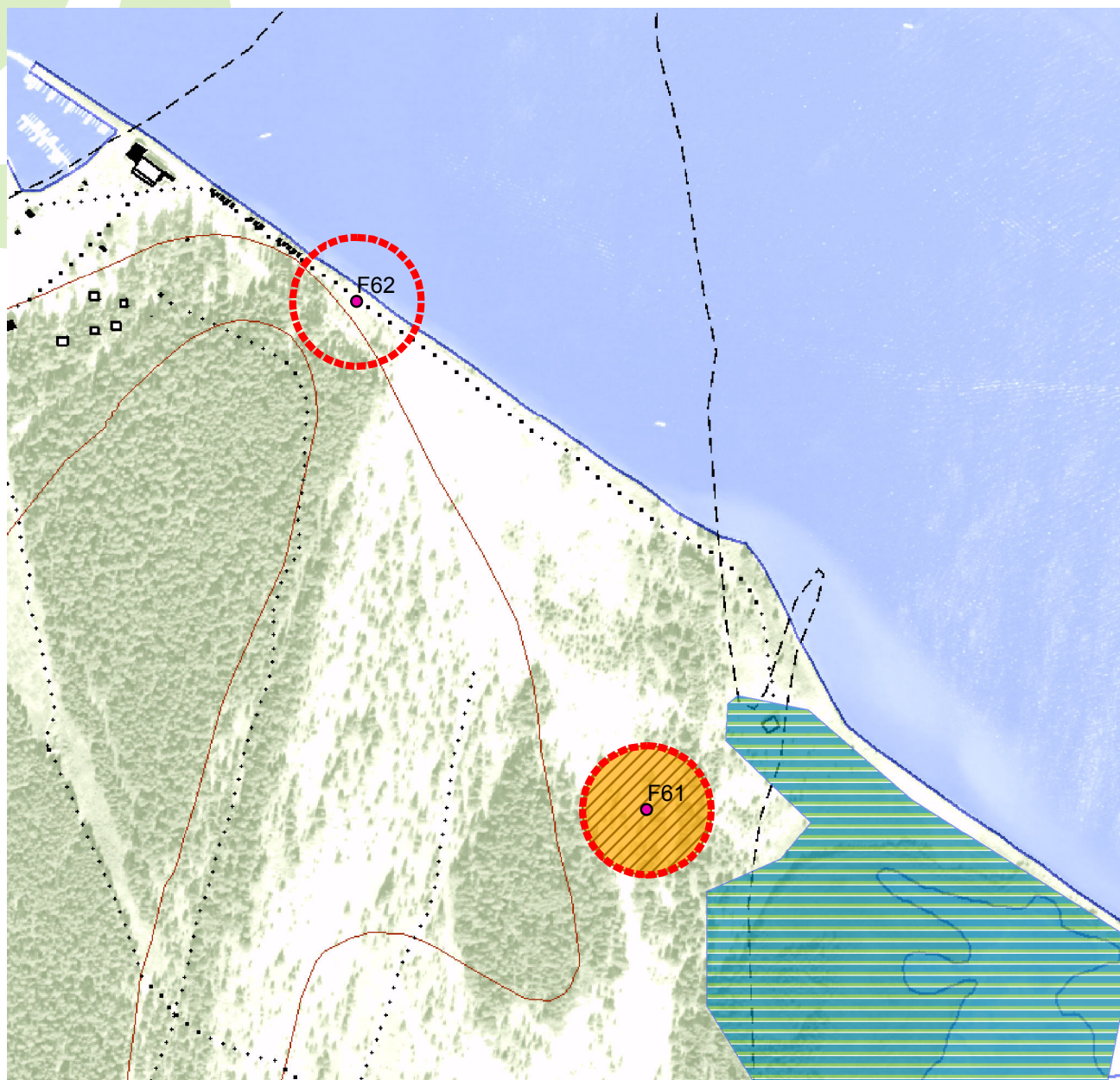
Beskrivning: Exploaterad kust där den raka strandlinjen består av block som lagts upp när markremsan som en gång band samman Sandöklubben med Likskäret togs bort. Vid stranden går en cementgång och längre upp på land kommer en brant människoskapad sandsluttning upp mot en tallskog. Uppe på sluttningen går små skogsvägar och stigar. Tallskogens yttersta kant kommer in på objektet. Den består av sandtallhed med relativt likåldriga äldre tallar samt enstaka unga tallar. Inne i tallskogen finns naturligt sparsamt med död ved och torrakor. Markvegetationen domineras av lingon och renlavar. I objektets sydvästra del finns en gammal militärbunker.

I inventeringsområdet noterades förbiflygande silvertärna (2 ex) och lärkfalk (1 ex). Ingen av arterna häckar inom inventeringsområdet. Arterna konstaterades dock tillfälligt födosöka inom inventeringsområdet men det bedöms inte vara någon viktig födosöksplats för någon av arterna.

Natura 2000-naturtyp: Ingen Natura 2000-naturtyp

Naturvärdesklass: Lågt naturvärde

Motivering: Objektet är starkt påverkat av mänsklig aktivitet så som infrastruktur och uträtad kustlinje och har därför obetydligt biotopvärde. Även artvärdet är obetydligt då objektet inte hyser några naturvårdsarter. Däremot finns höga naturvärden inne i den angränsande tallskogen och enstaka naturvärdesträd finns inne i objektet.

- Inventeringsområde
- Fyrplats
- Natura 2000-naturtyp: 2180 Trädklädda sanddyner
- Naturvärdesklass 3 - Påtagligt naturvärde
- VMI klass 1

0 50 100 meter

12 Naturvärdesklass och Natura 2000-naturtyp vid fyrplatserna F61 och F62 på Sandöfjärden. Fyrplats F62 har ingen Natura 2000-naturtyp och har lågt naturvärde.

2015-08-28

13 F62 - I Sanöfjärden Nedre har strandlinjen rätats ut och det går en cementgång och skogsvägar i objektet.

F57 Gräsören Övre

Beskrivning: Infarten till en småbåtshamn som främst består av antropogent påverkad mark. Strandzonen är stenig och bevuxen med bland annat vass, sjöfräken och kabbleka. Ovanför strandzonen finns en trädbevuxen bård av ung och medelålders sälg, gråal, björk, rönn, gran och viden. Därunder växer i fältskiktet växer älggräs, mjölkört, ekbräken, skogsstjärna och ekorrhör. Norr om vägen in till hamnen domineras trädskiktet av medelålders gran och björk som gallrats och flera avverkningstubbar syns.

I inventeringsområdet noterades häckande drillsnäppa (4 ex), troligen två par. Fåglarna flög fram och tillbaka längs stranden och alla fåglarna befann sig vid något tillfälle inom inventeringsområdet. Miljön är sedan tidigare kraftigt påverkat av mänsklig aktivitet och påverkas regelbundet av störning. Inga speciella åtgärder bedöms vara relevanta trots att drillsnäppa kan finnas inom inventeringsområdet.

Från platsen observerades även fiskgjuse (1 ex) och skräntärna (1 ex). Inventeringsområdet bedöms varken vara en födosöksplats eller häckningsplats för någon av arterna.

Natura 2000-naturtyp: Ingen natura 2000-naturtyp

Naturvärdesklass: Lågt naturvärde

Motivering: Området utgörs huvudsakligen av starkt antropogent påverkad mark och har ett obetydligt biotopvärde och artvärde.

2015-08-28

Inventeringsområde

Fyrplats

14 Fyrplats F57 på Gräsören. Fyrplatsen har ingen Natura 2000-naturtyp och har lågt naturvärde.

2015-08-28

15 F57 - Gräsören Övre ligger på en infart till en småbåtshamn.

3 Arter

I det här kapitlet beskrivs förekomst av arter i inventeringsområdena. Fokus ligger på arter som omfattas av Artskyddsförordningen och andra naturvårdsintressanta arter.

Förekomst av arter som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga 1

Fåglar

Förekomst av fåglar som omfattas av artskyddsförordningens bilaga 1 arter som markerats med B i förordningen samt de som är upptagna på den nationella rödlistan omnämns vid respektive fyrplats i kapitel 2. Andra arter som skulle kunna häcka i anslutning till något av inventeringsområdena är bland annat trana, fisktärna och grönbena. Utöver dessa arter finns en lång rad fågelarter som sträcker längs kusten eller över Bottenviken. Flera av dessa arter bedöms tillfälligt rasta i de kustnära miljöerna och ibland inom inventeringsområdena.

Fladdermöss

Fladdermöss har inte inventerats vid fyrplatserna. Den fladdermusart som skulle kunna förekomma i något av inventeringsområdena är nordfladdermus. Den häckar vanligtvis i byggnader. Inom inventeringsområdena finns inga lämpliga boplatser för arten varför den på sin höjd kan tänkas födosöka inom inventeringsområdena.

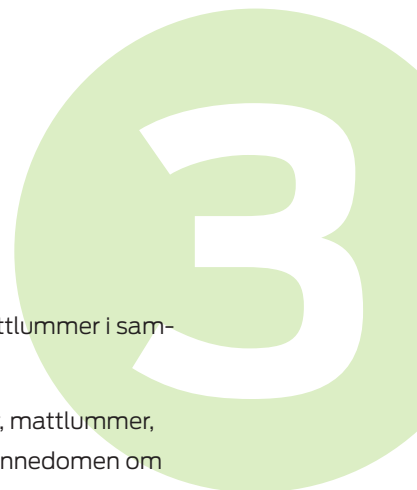
Övriga arter

Förutom fåglar har inga arter som omfattas av artskyddsförordningens bilaga 1 påträffats i det inventerade området. En art som bedöms kunna finnas i, eller i nära anslutning till, området är bottenviksmalört. Detta antagande grundas på att arten observerats i Bådans naturreservat och finns upptagen i bevarandeplanen för Bådans natura 2000-område som ligger vid fyrplats F53. Arten observerades inte vid naturvärdesinventeringen vilket tyder på att den inte växer inom inventeringsområdet för fyrplats F53. Ytterligare bedöms vikare, gräsäl och åkergroda kunna finnas i området. Detta antagande grundas på kännedomen om arternas utbredning och livsmiljöer.

Artskyddsförordningen

Artskyddsförordningen är en lagstiftning som innebär fridlysning av ett antal arter och alla vilda fåglar, samt skydd av deras livsmiljöer. Artskyddsförordningen införlivar EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektiv i svensk lagstiftning.

Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Förenklat kan man säga att alla de listade arterna är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

Förekomst av arter som omfattas av Artskyddsförordningens bilaga 2

Av de arter som tas upp i Artskyddsförordningens bilaga 2 hittades revlummer och plattlummer i samband med naturvärdesinventeringen.

Ytterligare arter som bedöms kunna finnas i området är korallrot, jungfru Marie nycklar, mattlummer, lopplummer, vanlig groda, vanlig padda och huggorm. Detta antagande grundas på kännedomen om arternas utbredning och livsmiljöer.

Förekomst av andra naturvårdsintressanta arter

Vid naturvärdesinventeringen påträffades ett par andra naturvårdsintressanta arter; rynkskinn ^{VU}, rosenticka ^{NT} och granticka ^{NT}. Det är arter som fungerar som signalarter då de indikerar att skogen de förekommer i har en lång kontinuitet och högt naturvärde.

Rödlistan

Rödlistan är en redovisning av arters relativa risk att dö ut från det område som rödlistan avser, i vårt fall Sverige. Även vanliga arter kan bli rödlistade om deras populationer befinner sig i kraftig minskning.

Rödlistan är uppdelad i sex olika kategorier, var och en med sin ofta använda förkortning: kunskapsbrist (DD), nationellt utdöd (RE), nära hotad (NT), sårbar (VU), starkt hotad (EN) och akut hotad (CR). Arter i de tre sistnämnda kategorierna kallas med en gemensam term för hotade arter. I denna rapport redovisas arter i dessa tre kategorier samt arter som är nära hotade (NT).

Den svenska rödlistan tas fram av Artdatabanken enligt internationella kriterier och revideras regelbundet.

Den senaste rödlistan publicerades 2015.

Källor

Webbsidor

Uppgifter om nyckelbiotoper och andra skogliga värden har hämtats från www.skogsstyrelsen.se 2015-06-18

Uppgifter om växt- och djurförekomster har hämtats från www.artportalen.se 2015-06-18

Uppgifter om rödlistade arter har hämtats från www.artdatabanken.slu.se/rodlista 2015-07-07

Uppgifter om Natura 2000-områden och naturreservat har inhämtats från länsstyrelsernas hemsida www.lansstyrelsen.se/norrbottn

Uppgifter om arterna gråsäl och vikare har hämtats från finska Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet hemsida www.rktl.fi/svenska/vilt/salar

De kartor och ortofoton som använts finns tillgängliga på Lantmäteriets karttjänst SeSverige

Litteratur

Ahlén, I. 2011: Fladdermusfaunan i Sverige - Arternas utbredning och status. Kunskapsläget 2011. Fauna och Flora 106(2): 2-19.

Havs- och vattenmyndigheten. 2012. Nationell förvaltningsplan för gråsäl (*Halichoerus grypus*) i Östersjön. Göteborg.

Mossberg, B. & Stenberg, L. 2003: Den nya nordiska floran. Wahlström & Widstrand.

Naturvårdsverket 1997: Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000.

Nitare, J. 2000: Signalarter - Indikatorer på skyddsvärd skog, Skogsstyrelsens Förlag.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014.

SIS Swedish Standards Institute 2014: Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014.

Sohlman, A (red.). 2007. Arter & naturtyper i habitatdirektivet – tillståndet i Sverige 2007. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Stenberg, L. 2010: Norrbottens flora band 2. SBF-förlaget, Uppsala.

Stenberg, L. 2012: Norrbottens flora band 1. SBF-förlaget, Uppsala.

enetjärn
natur ab

På uppdrag av

RAMBOLL